

Μάθημα 37ο

Ὁ Θεός ὡς Νυμφαγωγός τῆς Εὕας.
Ἐπιπτώσεις τῆς καταγωγῆς τῆς Εὕας ἀπό τόν Ἀδάμ.

Καὶ ὁκοδόμησεν ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ.»¹

Λέγαμε τὴν περασμένη φορά, παιδιὰ, ὅτι ὁ Θεὸς δημιούργησε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ Ἀδάμ. Καὶ εἴπαμε πολλές θέσεις σχετικὰ μέ τό τί σημαίνει αὐτό καί τί πρακτικές ἐπιπτώσεις ἔχει. Καὶ τελειώνει τό χωρίο λέγοντας ὅτι ὁ Θεὸς οἰκοδόμησε, δηλαδή ἔκτισε, ἔφτιαξε, κατασκεύασε αὐτὴν τὴν πλευρά πού πῆρε ἀπὸ τόν Ἀδάμ «εἰς γυναῖκα». Ἔτσι λοιπόν ἡ γυναῖκα, λέγαμε, εἶναι ὁμοούσιος μέ τόν ἄνδρα, εἶναι τῆς ἴδιας οὐσίας.

Θά ἤθελα νά μείνω στό τελευταῖο ἡμιστίχιο –γιατί τόν στίχο τόν εἶχαμε ἀναλύσει τὴν περασμένη φορά– πού λέει: «καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τόν Ἀδάμ». Εἶναι μία πραγματικά χαριτωμένη πτυχή. Καὶ ὁδήγησε τὴν γυναῖκα ὁ Θεὸς στὸν Ἀδάμ... «ἤγαγεν»!

1. Γέν. 2, 22.

Νά τό φανταστοῦμε, κάπως, πῶς νά τό πῶ; σάν νά πῆρε τήν γυναίκα ἀπό τό χέρι ὁ ἀόρατος Θεός καί τήν ὀδήγησε στόν Ἀδάμ. Σάν νά πῆρε μέν τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ ὁ Θεός, νά πῆγε λίγο πιό πέρα, ἐκεῖ νά κατασκεύασε τή γυναίκα, καί τώρα νά τή φέρνει πίσω στόν Ἀδάμ! Εἶναι πολύ χαριτωμένη αὐτή ἡ σκηνή· ἀλλά ἔχει καί πολλά σπουδαῖα στοιχεῖα.

Πάντως τό γεγονός εἶναι ὅτι ἡ δημιουργία τῆς γυναίκας συνετελέσθη, ἔγινε. Καί τώρα βλέπουμε τήν χειραγώγηση τῆς Εὔας πού κάνει ὁ Θεός πρός τόν Ἀδάμ.

Ἡ κίνηση αὐτή δείχνει ὅτι ὁ Θεός προσφέρει τήν γυναίκα σάν ἓνα δῶρο στή μοναξιά τοῦ Ἀδάμ. Ἀφοῦ πρῶτα ὀδήγησε ὁ Θεός μπροστά στόν Ἀδάμ ὅλα τά ζῶα γιά νά ἀντιληφθεῖ ἀκριβῶς αὐτήν τή μοναξιά του, τώρα ὁ Θεός δημιουργεῖ τή γυναίκα καί τήν φέρνει ὁ ἴδιος μπροστά στόν Ἀδάμ.

Δέν ξέρω ἂν παρατηρήσατε ὅτι, ὅταν κάποτε πηγαίνετε οἰκογενειακά σ' ἓνα σπίτι, κρατώντας κάποιο δῶρο γι' αὐτό τό σπίτι, θά ἐπιθυμούσατε τό δῶρο αὐτό νά τό κρατᾶτε ἐσεῖς γιά νά τό προσφέρετε, καί ὄχι κάποιο ἄλλο μέλος τῆς οἰκογενείας σας. Συνήθως ὅλοι θά ἤθελαν νά κρατοῦν τό δῶρο, ἴσως ἓνα γλυκό ἢ ἓνα ἀντικείμενο, γιά νά τό προσφέρουν οἱ ἴδιοι· φυσικά ἓνας θά τό κρατάει. Ἐχετε προσέξει ὅτι ἐπιθυμοῦμε ὅλοι μας, ὁ καθένας γιά λογαριασμό του, νά πάρει τό δῶρο καί νά τό προσφέρει;

Ἐδῶ γιά μᾶς εἶναι μιά μικρή χαρά· ἡ χαρά ὅτι ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας μας δίνουμε τό δῶρο αὐτό. Λογαριάστε λοιπόν ὅτι κάπως ἔτσι θά αἰσθανόταν καί

ὁ Θεός τῇ χαρᾷ τῆς προσφορᾶς τοῦ δώρου του στόν Ἀδάμ! Εἶναι πολύ χαριτωμένο.

Γιά νά μήν νομίζετε δέ ὅτι αὐτά προσπαθῶ νά τά αἰσθητοποιήσω γιά νά τά καταλάβετε, νά τά κατεβάσω δηλαδή στό ἐπίπεδο τῆς ἀνθρώπινης μας ψυχολογίας, θά ἐπικαλεσθῶ πάλι τήν Ἁγία Γραφή γι' αὐτό τό πράγμα.

Στίς Παροιμίες, ἓνα βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης –πού κατά τήν παράδοση ἀνήκει στόν Σολομῶντα, δηλαδή τό ἔγραψε ἐκεῖνος τό βιβλίο αὐτό– στό 8ο κεφάλαιο ἀναφέρεται ἐκεῖ ἡ ἐνυπόστατος Σοφία, πού εἶναι τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Καί λέγεται ἐνυπόστατος γιατί εἶναι προσωπική Σοφία, εἶναι πρόσωπο δηλαδή, ἔχει ὑπόσταση· δέν εἶναι ἡ ἀφηρημένη ἔννοια τῆς σοφίας.

Ἐκεῖ λοιπόν ἀναφέρεται ὅτι ὅταν ὁ Θεός Πατήρ δημιουργοῦσε, ἦταν πλάι του ἡ Σοφία, πού καί αὐτή συνδημιουργοῦσε.² Τό ἐβραϊκό κείμενο³ –ὄχι ἡ μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀλλά αὐτή ἀπό τό ἐβραϊκό– διασώζει τήν ἐξῆς φράση: *Κι ἐγώ, λέει ἡ Σοφία, εὐ-*

2. Βλ. Παρ. 8, 28· 30: «*ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐτῷ... ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα*».

3. Τό *μασοριτικό κείμενο* εἶναι μία συλλογή ἀπό ἐβραϊκά χειρόγραφα τῶν 39 ἀπό τά 49 βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης σέ φωνηεντισμένη μορφή, ἔτσι ὅπως ἐμφανίζεται μετά τήν κριτική ὑποτίθεται ἐργασία τῶν Μασοριτῶν (7ος-11ος αἰ. μ.Χ.), δηλαδή τῶν Ἰουδαίων λογίων πού προσπάθησαν νά ἀνασυντάξουν τό ἀρχαῖο κείμενο συμπιλώντας ἄλλα χειρόγραφα. Τό ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι τά χειρόγραφα τοῦ Κουμράν συμφωνοῦν πλήρως μέ τό κείμενο τῶν Ο' (3ος αἰ. π.Χ.) καί ὄχι μέ τό μασοριτικό τῶν Ἑβραίων. Παρά ταῦτα, σέ κάποια ἐδάφια, τό μασοριτικό κείμενο εἶναι περισσότερο ἀκριβές ἀπό τήν ἐλληνική μετάφραση τῶν Ο'.

φραινόμεουν νά βρίσκομαι ανάμεσα στους ανθρώπους, δηλαδή ἡ χαρά μου ἦταν νά βρίσκομαι ανάμεσα στους ανθρώπους!⁴

Αὐτήν τή χαρά τοῦ Θεοῦ Λόγου τή βρίσκουμε καί στό βιβλίο *Ἄσμα Ἀσμάτων*, πού πίσω ἀπό ἐκεῖνο τό εἰδύλλιο κρύβεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ Λόγου νά ἔρθῃ πρὸς τήν Ἐκκλησία, στους ανθρώπους.

Καί πράγματι, θά λέγαμε ὅτι ἦταν ἓνα εἶδος ἀνπομονησίας – ἂν ἐπιτρέπεται ἀνθρώπινα νά τό ποῦμε – τό πότε θά ἔρθῃ ἡ ὥρα τῆς ἐνανθρωπήσεως. Διότι τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ ἦταν ἡ ἐνανθρώπησή Του, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν πτώση τῶν πρωτοπλάστων.⁵ Ἄρα αὐτή ἡ προσφορά τοῦ Θεοῦ (πάντα εἶναι ὁ Θεός Λόγος ὅσον ἀφορᾷ στή δημιουργία)⁶ ἡ προσφορά τοῦ Θεοῦ Λόγου

4. Πρβλ. *Παρ.* 8, 31: «καὶ ἐνευφραίνεται ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων».

5. Στή Θεολογία *ἐμπροϋπόθετη σάρκωση* σημαίνει πὼς ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ νά σώσῃ τόν ἄνθρωπο ἀπό τή φθορά καί τόν θάνατο· προϋπόθεση τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ἦταν ἡ ὑπαρξη τῆς ἁμαρτίας. Ἀντίθετα, ἡ *ἀπροϋπόθετη σάρκωση* σημαίνει πὼς ὁ Λόγος θά ἐσαρκοῦτο ἄσχετα ἀπό τήν πτώση τῶν πρωτοπλάστων· εἴτε δηλαδή ἁμάρταναν οἱ ἄνθρωποι εἴτε ὄχι, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ θά γινόταν ἄνθρωπος. Σέ πολλά χωρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὅπως καί στή διδασκαλία πολλῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας (Εἰρηναῖος Λιῶνος, Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Ἰσαάκ ὁ Σύρος, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Νικόλαος Καβάσιλας, κ.ἄ.), βρίσκουμε τήν ὀρθόδοξη θέση τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία συμπυκνώνεται στή φράση: «*ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα Θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσῃται*» (δοξαστικό τῶν Αἰνῶν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου). Βλ. Θεοδωρήτου Κύρου, *Ἐρωτήσεις εἰς τὴν Γένεσιν*, Κ', PG 80, 105D καί μεγ. Ἀθανασίου, *Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου*, PG 25, 96: «*αὐτὸς γὰρ ἐνηνθρώπησε, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν*».

6. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις, Τόμος Β', Μάθημα 13ο*, ἐκδ. Ἱ.Μ.Κομνηνείου, Στόμιον Λαρίσης, 2018, σ. 21 κ.ἑ..

πρός τόν Ἀδάμ, φέρνοντάς του ὡς δῶρο τήν γυναίκα, ἦταν κάτι πού ἔδινε ἀνέκφραστη χαρά στόν Θεό. Διότι ἡ χαρά εἶναι κτῆμα τοῦ Θεοῦ φυσικά. Ἀπό τόν Θεό πηγάζει ἡ χαρά. Γι' αὐτό ὁ Χριστός ἔλεγε: *Τήν χαρά τή δική μου σᾶς δίνω. Ὅχι καθὼς δίνει ὁ κόσμος τήν χαρά, ἀλλά τήν δική μου χαρά σᾶς δίνω.*⁷ Σκεφθεῖτε λοιπόν ἐδῶ τώρα τή χαρά τοῦ Θεοῦ καθὼς πρόσφερε τήν γυναίκα ὡς δῶρο στόν Ἀδάμ!

Τό ὅτι πραγματικά τήν ἔδωσε ὡς δῶρο, θά τό πεῖ λίγο ἀργότερα κι ὁ Ἀδάμ. Ὅταν οἱ δύο τους θά ἔχουν ἀμαρτήσῃ, γιά νά δικαιολογηθεῖ ὁ Ἀδάμ ἀπέναντι στόν Θεό, πού τόν ρώτησε γιατί παρέβη τήν ἐντολή Του, ξέρετε τί ἀπάντησε ὁ Ἀδάμ; «*ἡ γυνή, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπό τοῦ ξύλου, καί ἔφαγον*»⁸! Ἡ γυναίκα πού μοῦ ἔδωσες νά εἶναι μαζί μου! Ὡστε λοιπόν *Ἐσὺ μοῦ τήν ἔδωσες νά εἶναι μαζί μου!...* Γι' αὐτό σᾶς εἶπα ὅτι ὁ Ἀδάμ ἐδῶ βλέπει τήν Εὕα ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλά, μιά πού τό εἶπαμε αὐτό –θά τό ξαναποῦμε ὁμῶς ὅταν θά φθάσουμε στό οἰκεῖο σημεῖο– κοιτάξτε τώρα μέ τί μοιάζει ἡ περίπτωση· εἶναι σάν νά πᾶμε σέ κάποιους ἀνθρώπους γλυκά, καί νά τούς πιάσει εὐκοιλιότητα, καί μετά νά μᾶς πάρουν τηλέφωνο καί νά μᾶς ποῦν: *Ξέρετε, τά γλυκά πού μᾶς φέρατε μᾶς πείραξαν!...*

Πόσο ἄσχημο πράγμα αὐτό... πόσο ἄσχημο! Γιατί τό λές; Γιατί τό λέτε αὐτό;... Καί εἶσαι σίγουρος ὅτι τά

7. Βλ. Ἰωάν. 15, 11: «*Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ*». Πρβλ. Ἰωάν. 14, 27.

8. Γέν. 3, 12.

γλυκά τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν σᾶς πείραξαν; Μπορεῖ κάτι ἄλλο νά σᾶς πείραξε.

Ὅχι, ὄχι! τά γλυκά ποῦ μᾶς φέρατε... τά δικά σας γλυκά, αὐτά μᾶς πείραξαν!...

Εἶναι εὐγενές; εἶναι πρόπον;

Βέβαια, ἐδῶ στὸν Ἀδάμ εἶναι κάτι βαρύτερο. Κοιτάξετε τί εἶπε: Ἡ γυναῖκα πού μοῦ ἔδωσες, αὐτή μέ ἐξαπάτησε. Δέν φταίω ἐγώ. Ἔμμεσα σάν νά Τοῦ ἔλεγε: Ἐσύ, ὁ Θεός, φταῖς γιά τό δῶρο πού μοῦ ἔκανες!... Βαρύ πράγμα! πολύ βαρύ!...

Ὡστόσο, ἐκεῖνο πού ἔχει πολλή σημασία εἶναι ὅτι ἐδῶ ὁ Θεός φέρεται ὡς ὁ κυρίως νυμφαγωγός γιά τόν ἄνδρα.

Τί εἶναι ὁ νυμφαγωγός; Εἶναι ὁ κουμπάρος, δηλαδή ἐκεῖνος πού ὁδηγεῖ τή νύφη πρὸς τόν γαμπρό. Ὁ ρόλος ἐξάλλου τοῦ κουμπάρου αὐτός εἶναι στήν πραγματικότητα· νά φροντίσει γιά τή σύζευξη δύο ἀνθρώπων. Ἀλλά καί ὅ,τι κι ἂν συμβεῖ μέσα στὸν γάμο τους, αὐτός θά φροντίσει νά τούς συμβουλευσεῖ, ὥστε νά μὴ διαλυθεῖ ἡ οἰκογένεια.

Μέ τήν εὐκαιρία μάλιστα σᾶς λέω, μιά πού ἔγινε κουβέντα, ποτέ μὴν ἀναλάβετε νά παντρέψετε ἀνθρώπους ὅταν εἴσαστε σέ μικρή ἡλικία, γιατί δέν θά εἴσαστε σέ θέση νά τούς βοηθήσετε. Καί ποτέ νά μὴν ἀναλάβετε νά παντρέψετε ἀνθρώπους στή ζωή σας, ὅταν ξέρετε ὅτι ἡ ζωὴ τους εἶναι ἄτακτη. Θά διαλέξετε νά παντρέψετε ἀνθρώπους πού ξέρετε ὅτι, ἂν ὑποθεθεῖ ὅτι θά συνέβαινε κάτι καί θά τούς λέγατε μία κουβέντα γιά νά ἀποκατασταθεῖ ἡ εἰρήνη καί ἡ ἀγάπη ἀνάμεσά τους, θά σᾶς ἀκούσουν. Ἀλλιῶς μὴν ἀναλάβετε. Εἶναι

πολύ λεπτό τό σημείο αυτό.

Θά μού πείτε: *Μά ἐμεῖς μέχρι τώρα δέν ξέραμε ὅτι πρέπει νά παίξει τέτοιον ρόλο ὁ κουμπάρος. Ἀπλῶς λέγαμε ὅτι εἶναι ἓνα πρόσωπο πού παραστέκεται ἐκεῖ σάν κολώνα πλάι στούς νεονύμφους, καί τίποτε ἄλλο. Καί μετά αὐτός ὁ κουμπάρος δέν ἔχει παρὰ νά βαφτίσει καί τά παιδιά καί νά κουβαλάει δῶρα.*

Δέν εἶναι αὐτός ὁ ρόλος τοῦ κουμπάρου· εἶναι βαθύτερος, εἶναι οὐσιαστικότερος. Τά λέω αὐτά γιατί κάποτε πρέπει νά ξαναγυρίσουμε στήν οὐσία τῶν πραγμάτων καί νά ξεφύγουμε ἀπ' αὐτούς τούς τύπους, πού ἔχουν μείνει πιά σκέτοι καί μόνοι τους ἄνευ περιεχομένου.

Ἀλλά ἐδῶ τώρα νυμφαγωγός εἶναι ὁ Θεός. Δηλαδή αὐτός ὁδηγεῖ τή γυναῖκα στόν Ἀδάμ, καί συνεπῶς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τρόπον τινά θά παντρεύει τόν Ἀδάμ.

Τοῦτο, ὅτι ὁ Θεός εἶναι ὁ νυμφαγωγός, φαίνεται πολύ ὠραῖα ἀπό μία θαυμάσια προσευχή, ἀπλή, σύντομη, ἀλλά πολύ χαρακτηριστική, τοῦ Ἑλιέξερ, πού ἦταν ὑπηρέτης τοῦ Ἀβραάμ.

Ὁ κύριός του, ὁ Ἀβραάμ, ὅταν τόν ἔστειλε στήν Μεσοποταμία νά βρεῖ νύφη γιά τόν γιό του, τοῦ εἶπε: *Κοίταξε· θά πᾶς στήν ἰδιαίτερη πατρίδα μου· ἀπό ἐκεῖ θά βρεῖς νύφη. Πρόσεξε καλά!... Μάλιστα τόν ὅρκισε, διότι εἶχε τούς λόγους του ὁ Ἀβραάμ, τούς ὁποίους δέν θά ἀναφέρω τώρα. Ὁ Ἑλιέξερ λοιπόν εἶχε ἐπωμισθεῖ μεγάλη ἀποστολή γιά τό θέμα αὐτό, γιατί ἔπρεπε νά μήν προσκρούσει στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού ἔβγαλε τόν Ἀβραάμ ἀπό τήν παλιά του πατρίδα καί τόν ἔφερε*

στή γῆ Χαναάν.

Τώρα ὁ Ἑλιέξερ ποῦ νά βρεῖ νύμφη ἐκεῖ!... Τί ἔκανε τότε; Ἐκανε προσευχή, παιδιά. Διότι, ζώντας κοντά στον Ἀβραάμ, εἶχε ζήσει τοῦτο τό γεγονός· ὅτι στήν οὐσία ὁ νυμφαγωγός εἶναι ὁ Θεός· δέν θά ἦταν ὁ ἴδιος. Ὁ Ἑλιέξερ θά ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού ἀπλῶς θά βοηθοῦσε τά πράγματα· πίσω ὅμως ἀπό τόν Ἑλιέξερ θά ἦταν ὁ Θεός.

Καί ἀκοῦστε τήν προσευχή του: «Κύριε, ὁ Θεός τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, εὐόδωσον ἐναντίον ἐμοῦ σήμερον καί ποιήσον ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ.»⁹. Δηλαδή: Κύριε, ἐσύ πού εἶσαι ὁ Θεός τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, κάνε νά πᾶνε βολικά τά πράγματα γιά μένα σήμερα, νά εὐοδωθοῦν, ὥστε νά κάνεις ἔλεος στον κύριό μου Ἀβραάμ, δηλαδή νά τόν βοηθήσεις νά βρεθεῖ μιὰ νύφη.

Κι ἐκεῖ, λέει ὁ Ἑλιέξερ: *Θά βάλω κάποια σημάδια. Καί ἂν ἔτσι ἔρθουν τά πράγματα, τότε θά καταλάβω ὅτι μοῦ δείχνεις ἐσύ, Κύριε, ποιὰ εἶναι ἡ νύφη πού πρέπει νά πάρει σάν σύζυγό του ὁ γιός τοῦ κυρίου μου ὁ Ἰσαάκ.*

Καί δέν πρόλαβε νά τελειώσει τήν προσευχή του, καί ἡ νύφη εἶχε ἔλθει· ἦταν ἡ περίφημη Ρεβέκκα.

Τήν ἱστορία αὐτή, πού εἶναι γραμμένη στά 24ο καί 25ο κεφάλαια τῆς *Γενέσεως*, θά σᾶς συμβούλευα νά τήν διαβάσετε μέ κάποια πιό ἰδιαίτερη προσοχή.

Θαυμάζει κανεῖς αὐτήν τή θαυμάσια κοπέλα... τήν παρθένο, ὅπως λέει τό κείμενο, ἡ ὁποία συγκατατέθη-

9. Γέν. 24, 12-14.

κε νά πάει μέ τόν Ἑλιέξερ καί νά γίνει γυναίκα τοῦ Ἰσαάκ, γιατί ἀπλούστατα ὁ Θεός φώτισε καί ἐκείνη νά συμπεριφερθεῖ ἄριστα, ὥστε νά γίνει σύζυγος τοῦ πατριάρχου Ἰσαάκ! Ἔτσι, ἀπό τόν Ἀβραάμ, τόν Ἰσαάκ καί τόν Ἰακώβ θά προερχόταν ὁλόκληρος πραγματικά λαός, ὁ εὐλογημένος λαός τοῦ Ἰσραήλ.

Βλέπετε λοιπόν ὅτι ἦταν θέμα θερμῆς προσευχῆς; Πίστευε ὁ Ἑλιέξερ ὅτι πίσω ἀπ' ὅλη αὐτή τήν ὑπόθεση τῆς ἀναζητήσεως νύμφης ἦταν ὁ Θεός, ὅτι Ἐκεῖνος πραγματικά θά φρόντιζε γιά τήν ὑπόθεση αὐτή. Αὐτό εἶναι στηριγμένο στό ὅτι ὁ Θεός ἤγαγε τήν Εὐά πρὸς τόν Ἀδάμ.

Γι' αὐτό, παιδιά, νά τό ξέρετε, –άν θέλετε νά βγάλουμε κι ἓνα πρακτικό συμπέρασμα– ὅτι γιά τό μεγάλο θέμα τοῦ γάμου –καί εἶναι πολύ μεγάλο θέμα, διότι μπορεῖ νά σταθεῖ πραγματικά λιμάνι ἢ ναυάγιο ὁ γάμος– θά πρέπει νά ἐρωτᾶται ὁ Θεός. Καί ὁ Θεός ἐρωτᾶται διά τῆς προσευχῆς, τῆς ἐπίμονης προσευχῆς, καί διά στόματος τοῦ πνευματικοῦ ἢ ἄλλων πνευματικῶν ἀνθρώπων.

Γι' αὐτόν τόν λόγο, ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, στήν ἐπιστολή του πρὸς τόν ἅγιο Πολύκαρπο, ἐπίσκοπο Σμύρνης, λέει τά ἑξῆς: «*Πρέπει δὲ τοῖς εἰς γάμον ἐρχομένοις μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιῆσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν. Πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω.*»¹⁰. Πρέπει, λέει, σ' ἐκείνους πού πρόκειται νά παντρευτοῦν νά γίνεται ὁ γάμος τους κατόπιν γνώμης τοῦ ἐπισκόπου.

10. *Πρὸς Πολύκαρπον*, V2, ΒΕΠΕΣ τ. 2, σ. 318.

Τί θά πεῖ «μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου»; Νά ἐγκρίνει δηλαδή τόν γάμο ἡ Ἐκκλησία, νά τόν ἐγκρίνει ὁ ἐπίσκοπος. Νά τόν ἐγκρίνει ὁ πρεσβύτερος ἢ ὁ πνευματικός, γιατί φυσικά ἓνας ἄνθρωπος, ὁ ἐπίσκοπος, δέν μπορεῖ νά τά προλάβει ὅλα. Σήμερα μία ὁλόκληρη πόλη εἶναι –ὑποτίθεται– χριστιανική· τότε βεβαίως ἦταν μόνο λίγοι ἄνθρωποι Χριστιανοί. Ἔτσι, ὑπάρχουν οἱ πρεσβύτεροι, πού βοηθοῦν τόν ἐπίσκοπο στό θέμα αὐτό. Θά ἔπρεπε νά ληφθεῖ ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας. Συμφωνεῖ ἡ Ἐκκλησία γι' αὐτόν τόν γάμο;

Δηλαδή, ἓνα παλληκάρι θέλει νά παντρευτεῖ μιὰ νέα κοπέλα. Καλό θά ἦταν νά πεῖ: *Σκέφτομαι γι' αὐτήν τήν κοπέλα. Τί γνώμη ἔχετε; πῶς τή βλέπετε; Ἐγώ τή θέλω· ἐσεῖς πῶς τή βλέπετε; Καί ἡ κοπέλα τό ἴδιο· θά πάει νά ρωτήσῃ τόν πνευματικό.* Ὡστε αὐτός ὁ γάμος, λέει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, νά εἶναι *κατά Κύριον*, σύμφωνα μέ τόν Θεό, καί νά μὴν εἶναι *κατ' ἐπιθυμίαν*.

Ἄν τώρα πεῖ κάποια ἀπό οἱς Μπά, *ἀστεῖο πράγμα...* Ἐγώ θά πάρω ἐκεῖνον πού θέλω ἐγώ, αὐτό εἶναι *κατ' ἐπιθυμίαν*. Βεβαίως θά πάρεις ἐκεῖνον πού θέλεις· δέν θά σοῦ δώσουμε ἐκεῖνον πού θέλουμε ἐμεῖς! θά βρεθεῖ κάποιος ἄνθρωπος· ἀλλά νά ἐρωτηθεῖ καί ἡ Ἐκκλησία ἂν αὐτός ὁ γάμος εἶναι σωστός. Δηλαδή δέν θά βροῦμε ἐμεῖς, οἱ ἱερεῖς, τή νύφη καί τόν γαμπρό... ἀλλά ἐμεῖς θά ποῦμε τό *σύμφωνοι!* Δέν ξέρω ἂν μέ καταλάβετε. Δηλαδή εἶναι ἓνα εἶδος ἐγκρίσεως· *συμφωνοῦμε*.

Ξαναλέω, δέν εἴμαστε ἐμεῖς ἐπιφορτισμένοι νά βροῖσκουμε ἐμεῖς τίς νύφες καί τούς γαμπρούς· ὄχι! –τό εἶδατε αὐτό τό πράγμα νά τό κάνουμε;– ἀλλά πρέπει

ὅμως νά ποῦμε: *Ναί, σοῦ ταιριάζει, παιδί μου, αὐτός ὁ νέος, αὐτή ἢ νέα. Σοῦ ταιριάζει. Αἰσθάνομαι ὅτι θά πᾶτε καλά.*

Ὅταν, ἐπί παραδείγματι, δημιουργοῦνται κάποιες σχέσεις πού εἶναι τελείως ἀταιρίαστες, κι ὕστερα ἀπό λίγο παίρνουν διαζύγιο οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ποίος φταίει; Καί γιατί ὑπάρχει τό διαζύγιο, ἐνῶ στό βάθος ὁ γάμος εἶναι ἀδιάλυτος, ὅπως θά δοῦμε τήν ἐρχόμενη φορά; Διότι, ἀπλούστατα, οἱ ἄνθρωποι κινοῦνται μέ κριτήριο τήν ἐπιθυμία καί ὄχι μέ τό τί θέλει ὁ Θεός. Καί βέβαια δέν εἶναι μόνο τό θέμα τοῦ γάμου· γιά ὅποιο-δήποτε θέμα ἐξετάζουμε τί θέλει ὁ Θεός. Ἀλλά ἐπειδή ὁ γάμος εἶναι πολύ μεγάλο θέμα, εἶναι ἕνας σταθμός στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, γι' αὐτό ὅλως καί κατ' ἐξοχήν πρέπει νά ἐρωτᾶται ἡ Ἐκκλησία.

«Καί εἶπεν Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅσοῦν ἐκ τῶν ὁστέων μου καί σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη.»¹¹ Καί εἶπε ὁ Ἀδάμ· τοῦτο τώρα εἶναι ὅσὸ ἀπό τά ὁστά μου καί σάρκα ἀπό τή σάρκα μου· αὕτη θά ὀνομασθεῖ γυναίκα, γιατί πάρθηκε ἀπό τόν ἄνδρα της.

Τά λόγια αὐτά τοῦ Ἀδάμ, ὅταν εἶδε τόν Θεό νά τοῦ φέρνει τήν Εὗα, ἦταν μία ἀπάντηση πού ἔλεγε πολλά.

Μέ αὐτό τό «νῦν» πού εἶπε ἐδῶ ὁ Ἀδάμ, θέλει νά διακρίνει τόν τρόπο πού ἔγινε ἡ Εὗα ἀπό τίς μετέπειτα γεννήσεις. Διότι ἡ Εὗα πάρθηκε ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ· παρακάτω ὅμως ὅλες οἱ ἄλλες γυναῖκες πού θά

11. Γέν. 2, 23.

γίνονταν δέν θά λαμβάνονταν βεβαίως ἀπό τήν πλευρά τοῦ ἀνδρα, ἀλλά θά ἦταν ἄλλος ὁ τρόπος δημιουργίας πιά. Ἐδῶ λοιπόν ἔχουμε μιά ξεχωριστή δημιουργία· γι' αὐτό ὁ Ἀδάμ λέει «νῦν», τῶρα, αὐτήν τή στιγμή, αὐτό τό νέο ὃν εἶναι ἀπό μένα. Ἀλλά ἐφεξῆς δέν θά εἶναι ἔτσι· θά εἶναι διαφοροετικά.

Ἀκόμη βλέπουμε ὅτι δίνει ὄνομα, καί τό ὄνομα εἶναι γυνή.

Θά μοῦ πεῖτε: *Καί τό ὄνομα Εὔα;*

Λοιπόν· ἂν ψάξετε, δέν θά βρεῖτε πουθενά ἄλλοῦ τό ὄνομα *Εὔα*, παρὰ μόνο γιά πρώτη φορά στό 4ο κεφάλαιο, στόν στίχο 1, καί στό ἴδιο κεφάλαιο, στίχο 25. Δυό φορές μόνο ἀναφέρεται ὡς *Εὔα* στό βιβλίο τῆς *Γενέσεως*. Καί ἄλλη μία φορά στό βιβλίο *Τωβίτ*, στό 8ο κεφάλαιο, ὅπου θά δοῦμε μία θαυμάσια προσευχή πού κάνει ὁ Τωβίας τήν πρώτη βραδυά τοῦ γάμου, ἔχοντας πλάι του τήν Σάρρα, τή σύζυγό του. Θά τό δοῦμε ὁμως αὐτό τήν ἐρχόμενη φορά. Ἔτσι, μόνο τρεῖς φορές ἀναφέρεται ἡ ὀνομασία *Εὔα*.

Ἀλλά πληροφοροῦμαστε –καί θά τό δοῦμε αὐτό πιό ἰδιαίτερα– ὅτι ὅταν ξέπεσαν οἱ πρωτόπλαστοι, τότε ὁ Ἀδάμ ὀνόμασε τήν γυναῖκα *Ζωή*,¹² γιατί ἀπό αὐτήν θά προερχόταν μετά, διά τῶν γεννήσεων, ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων. Συνεπῶς *Εὔα* σημαίνει ζωή. Γι' αὐτόν τόν λόγο δέν ἀναφέρεται ἡ λέξη *Εὔα*· ἀναφέρεται ἡ ὀνομασία *Ζωή*.

12. Βλ. *Γέν.* 3, 20: «καί ἐκάλεσεν Ἀδάμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ζωή, ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων». Φλαβίου Ἰωσηπου, *Ιουδαϊκή Ἀρχαιολογία*, 1, 36,3: «ἔσσα δὲ καθ' Ἑβραίων διάλεκτον καλεῖται γυνή, τὸ δ' ἐκείνης ὄνομα τῆς γυναικὸς Εὔα ἣν σημαίνει δὲ τοῦτο πάντων μητέρα».

Τό ὄνομα λοιπόν πού τῆς ἔδωσε ἀρχικά ἦταν γυνή. Στά ἐλληνικά ἔτσι θά τό ἀποδίδαμε· στά ἐβραϊκά ὁμως ὑπάρχει ἡ λέξη *ισά*, πού εἶναι τό θηλυκό τῆς λέξεως *ἴσ*, ἀνδρας. Ἄν πάρουμε τό ἐβραϊκό κείμενο στήν μετάφραση τοῦ Συμμάχου καί ὄχι τή μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα, θά τό γράφαμε: *ἀνδρίς* –ἡ *ἀνδρίς*, τριτόκλιτο, τῆς *ἀνδρίδος*. Ὡστε λοιπόν εἶναι ὁ *ἀνῆρ* καί ἡ *ἀνδρίς*. Τό γεγονός ὅτι καί ἡ λέξη *ἀνδρίς*, πού ἀναφέρεται στή γυναίκα, παράγεται ἀπό τή λέξη *ἀνῆρ*, δείχνει τό ὁμοούσιο τῆς ἀνθρώπινης φύσεως.¹³

Τό ὅτι ὁ Ἀδάμ, παιδιά, ἀποκάλεσε τήν γυναίκα *ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων του καί σάρκα ἐκ τῆς σαρκός του* εἶναι ἓνας πολύ μεγάλος καί βαθύς λόγος. Αὐτός ὁ βαθύς λόγος, τό ὅτι ἀποκάλεσε τή γυναίκα *σάρκα του καί κόκκαλό του*, ἔχει ἐπιπτώσεις. Ποιές εἶναι αὐτές; Θά ἤθελα νά σᾶς διαβάσω δύο περικοπές ἀπό τήν Καινή Διαθήκη, καί θά δεῖτε ἐκεῖ τί ἐπιπτώσεις ὑπάρχουν.

Ὅμως, ὅταν τίς ἀντέγραψα γιά νά σᾶς τίς διαβάσω, ἔκανα τή σκέψη ὅτι, λίγο πολύ, κάθε κοπέλα θά ἀντιδροῦσε ἀκούγοντας αὐτά πού θά διαβάσω. Ἀλλά

13. Ἡ λέξη Ἀδάμ –στά ἐβραϊκά *אָדָם* (*adam*)– εἶναι ἓνας οὐδέτερος ὅρος πού σημαίνει *ἄνθρωπος*, καί ὄχι συγκεκριμένα *ἄνδρας*. Στό ἐβραϊκό κείμενο ὅλες οἱ ἀναφορές στόν Ἀδάμ εἶναι οὐδέτερες, μέχρι ὁ Θεός νά πάρει ἀπό τή σάρκα τοῦ Ἀδάμ καί νά κάνει τή γυναίκα, στά ἐβραϊκά *יִשָּׁה* (*ishah*). Μόνο σ' αὐτό τό σημεῖο ὁ Ἀδάμ ὀνομάζεται *ἄνδρας* –στά ἐβραϊκά *יִישׁ* (*ish*). Ἡ λέξη *ish* προέρχεται ἀπό τήν ρίζα *יָשׁ*, πού σημαίνει *δύναμη*, καί ἡ λέξη *isha* ἀπό τήν ρίζα *יָשׁה*, πού σημαίνει *ἀδύναμη*. Ἡ ἐβραϊκή λέξη *יִשָּׁה* (*ishah*) ὑπονοεῖ τήν προέλευσή της μέσα ἀπό τή λέξη *יִישׁ* (*ish*), κάτι πού μιμοῦνται στά ἐλληνικά οἱ λέξεις *ἄνδρίς* καί *ἄνδρας*, ὅπως καί στά ἀγγλικά οἱ λέξεις *woman* καί *man*. Βλ. Ἡ Γένεσις, Τόμ. Β', Μάθημα 14ο, ἐκδ. Ἱ.Μ.Κομνηνείου, Στόμιον 2018.

ὀφείλω νά τά διαβάσω, διότι εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καί ξέρετε γιατί θά ἀντιδρουῖτε; διότι σήμερα ἀναπνέουμε ἕναν ἄλλον ἀέρα. Δέν ἀναπνέουμε τόν ἀέρα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀναπνέουμε ἕναν ἀέρα ἀλλότριον, ξένο ἀέρα. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο, παιδιά, θά διαβάσω μέ ἐπιμονή τό κείμενο, καί μάλιστα θά τό ἀναλύσουμε.

Ἄν θέλουμε πραγματικά νά λεγόμαστε Χριστιανοί, πρέπει νά γυρίσουμε πίσω, στόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἄν μάλιστα σᾶς ἔλεγε ὁ ἑαυτός σας, ἢ σᾶς τό ψιθύριζε ὁ διάβολος ἢ σᾶς τό ἔλεγαν οἱ ἄνθρωποι ἀπ' ἔξω, ὅτι εἶστε ἀναχρονισμένοι ἄνθρωποι καί γυρίζετε πίσω, θά ἀπαντούσατε ὅτι ὁ Χριστιανισμός δέν κάνει ἀναχρονισμένους ἀνθρώπους, γιατί εἶναι πάντοτε καινούργιος. «*Ἰησοῦς Χριστός χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας*»¹⁴. Κάτι δέν πηγαίνει καλά στή ζωὴ μας· καί αὐτό, τό ὅτι κάτι δέν πηγαίνει καλά στή ζωὴ μας, τό βλέπουμε ἀπό τά ἀποτελέσματα· ἀπό τά διαζύγια, ἀπό τόν τρόπο πού ζοῦν σήμερα οἱ ἄνθρωποι καί λοιπά καί λοιπά. Πρέπει λοιπόν νά γυρίσουμε πίσω· νάί, νά γυρίσουμε σ' ἐκεῖνο πού λέει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἀκοῦστε λοιπόν τί γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος πάνω στό θέμα αὐτό, ὅτι ὁ Ἀδάμ εἶπε πὼς ἡ γυναῖκα εἶναι ὅσοτ' ἔκ τῶν ὀστέων του καί σάρκα ἔκ τῆς σαρκὸς του, ἀναφερόμενος στίς ἐπιπτώσεις. Προσέξτε.

Τό πρῶτο εἶναι ἀπό τήν *Α΄ Πρὸς Κορινθίους* ἐπιστολή του, 11ο κεφάλαιο, 7-13. Λέει: «*Ὁ ἀνὴρ... εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν*».

14. Ἐβρ. 13, 8.

Ὁ ἄνδρας εἶναι εἰκόνα καὶ δόξα τοῦ Θεοῦ, λέει, καὶ ἡ γυναῖκα εἶναι δόξα τοῦ ἄνδρα της.

Δηλαδή, ὁ ἄνδρας, ὡς πρῶτος πού ἔγινε, ἀνακλᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δόξα Του. Ἡ γυναῖκα ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἀδάμ· συνεπῶς ἔρχεται μετὰ ἀπ' αὐτόν. Ἄρα, ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἄνδρας, ἐνῶ ἡ δόξα τοῦ ἄνδρα εἶναι ἡ γυναῖκα. Εἶναι σάν νά θέλει νά πεῖ ὅτι ἀνάμεσα στὸν Θεό καὶ στὴ γυναῖκα μεσολαβεῖ ὁ ἄνδρας.

Καὶ συνεχίζει: «οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός»· αἰτιολογεῖ· διότι δέν ἔγινε ὁ ἄνδρας ἀπὸ τὴ γυναῖκα, ἀλλὰ ἡ γυναῖκα ἔγινε ἀπὸ τὸν ἄνδρα· «καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα»· καὶ δέν δημιουργήθηκε ὁ ἄνδρας γιὰ τὴ γυναῖκα, ἀλλὰ ἡ γυναῖκα γιὰ τὸν ἄνδρα· «διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους»· γι' αὐτό ἡ γυναῖκα πρέπει νά ἔχει ἐπάνω στό κεφάλι της κάλυμμα ὡς δεῖγμα ἐξουσίας ἐξαιτίας τῆς παρουσίας τῶν ἀγγέλων.

Δέν σᾶς ἀνέφερα τὸν λόγο πού γράφει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος αὐτά· θά σᾶς τὸν ἀναφέρω ὅμως. Βέβαια δέν θέλω νά μείνω σ' αὐτό, ἀλλὰ ἀπλῶς θέλω νά σᾶς πῶ τί γράφει, γιὰ νά δείξει ὅτι ἡ γυναῖκα εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνδρός, ὅσο κι ἂν αὐτό δέν ἀρέσει. Ἦταν λοιπόν τό θέμα ἂν ἡ γυναῖκα ἔπρεπε νά φοράει κάλυμμα ἐπάνω στό κεφάλι της ἢ νά μὴ φοράει. Τό θέμα τοῦ καλύμματος ἦταν σημαντικό.

Ἔχετε προσέξει πῶς, ἐπειδὴ ἀκριβῶς διαβάζουμε αὐτὴν τὴν περικοπὴ, κάποιες γυναῖκες, τουλάχιστον ὅταν πηγαίνουν νά προσευχηθοῦν, ἰδίως δημοσίως, φο-

ροῦν ἓνα κάλυμμα στό κεφάλι; Δηλαδή σκεπάζουν τό κεφάλι τους μέ μιά μανδήλα, ἓνα κάλυμμα. Θά τό ἔχετε δεῖ σέ πολλές γυναῖκες αὐτό τό πράγμα. Εἶναι αὐτό πού σᾶς λέω τόσην ὥρα. Γι' αὐτό τό θέμα μιλάει ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Ἐγώ δέν θά μείνω σ' αὐτό, παρὰ θέλω νά σᾶς πῶ, ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ, τί γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὡς πρὸς τό θέμα τῶν σχέσεων ἀνδρός καί γυναικός. Καί λέει: «διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνή ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς». Τί εἶναι ἡ ἐξουσία ἐπὶ τῆς κεφαλῆς; Δηλαδή, βάζοντας τό κάλυμμα, δείχνει ὅτι εἶναι κάτω ἀπό μία ἐξουσία. Ἡ μανδήλα, τό κάλυμμα εἶναι ἓνας τρόπος φανερώσεως ὅτι ἡ γυναῖκα εἶναι κάτω ἀπό μία ἐξουσία. Σύμβολο εἶναι. Προσέξτε· εἶναι σύμβολο.

Μιά γυναῖκα λοιπόν πού φοράει ἓνα κάλυμμα δείχνει πῶς ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ ἀνδρα. Εἶναι πολύ σπουδαῖο αὐτό.

Τώρα ἐδῶ βέβαια ὁ Ἀπόστολος θά βάλει τά πράγματα στή θέση τους, γιά νά μή νομισθεῖ ὅτι πρέπει νά ὑπάρχει μιά ὑπεροχή στόν ἄνδρα: «πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνή χωρὶς ἀνδρὸς ἐν Κυρίῳ». Ὅταν ὅλα αὐτά γίνονται σύμφωνα μέ τοὺς νόμους πού ὅρισε ὁ Κύριος, νά εἴμαστε εἰλικρινεῖς, λέει ὁ Ἀπόστολος, οὔτε ὁ ἄνδρας ὑπάρχει χωρὶς τήν γυναῖκα, οὔτε ἡ γυναῖκα ὑπάρχει χωρὶς τόν ἄνδρα· διότι πῶς θά γεννηθεῖ ὁ καινούργιος ἄνδρας καί ἡ καινούργια γυναῖκα;

Καί συνεχίζει: «ὥσπερ γὰρ ἡ γυνή ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ». Διότι ὅπως ἡ γυναῖκα, ἡ πρώτη γυναῖκα, ἡ Εὕα, προήλθε «ἐκ τοῦ ἀνδρός», ἀπὸ τόν ἄνδρα, κατὰ παρό-

μοιο τρόπο καί ὁ κάθε ἄνδρας ἔρχεται στήν ὑπαρξη – κοιτάξτε ἀκριβεία– «διὰ τῆς γυναικός», μέσω τῆς γυναίκας. Διότι ἡ γυναίκα δέν γεννᾷ, ἀλλά τίκτει –λέμε τοκετός. Ὁ ἄνδρας γεννᾷ. Συνεπῶς ὁ ἄνδρας ἔρχεται στή ζωή μέ τή μεσολάβηση τῆς γυναίκας.

Ὡστε ἐδῶ βλέπει κανεῖς ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ· «τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ». Ὁ Θεός τὰ ἔκανε ἔτσι· ὑπάρχει μία ἱεραρχία. Δηλαδή, στήν τελευταία ἀνάλυση, ἡ περικοπή πού σᾶς διάβασα εἶναι γιά νά κατανοήσουμε ὅτι ὑπάρχει μία ἱεραρχία. Τί εἶναι αὕτη ἡ ἱεραρχία; Ὅτι δέν μπορεῖ ἡ γυναίκα νά ἐξουσιάζει ἐπάνω στόν ἄνδρα.

Βεβαίως θά δοῦμε παρακάτω ὅτι πρέπει νά ὑπάρχει μία βουλή, μία σύσκεψη, μία συζήτηση καί συνεννόηση ἀνάμεσα στόν ἄνδρα καί τή γυναίκα, ἀναμφισβήτητα· θά συσκέπονται δηλαδή μέσα στό σπίτι· ἀλλά τόν τελευταῖο λόγο θά τόν ἔχει ὁ ἄνδρας.

Κι ἂν κάποτε ὑπάρξει διαφωνία, τί θά γίνηι;

Τό διαζύγιο, θά μοῦ πεῖτε!

Ὅχι· θά ὑποταχθεῖ ἡ γυναίκα καί θά ὑπερισχύσει ἡ γνώμη τοῦ ἄνδρα. Ἄν τελικά δέν συμφωνήσουν, θά ὑποχωρήσει ἡ γυναίκα, θά γίνηι στό τέλος αὐτό πού λέει ὁ ἄνδρας.

Μά, θά πεῖτε, δέν εἶναι πολύ συμφέρον.

Ἔε, τί νά κάνουμε; κάποια στιγμή θά φάει τὰ μοῦτρα του, καί κατὰ κάποιο τρόπο θά καταλάβει ὅτι δέν εἶχε σκεφθεῖ σωστά· γιατί, διαφορετικά, ἂν τραβάει ὁ ἕνας ἀπό ὁῶ κι ὁ ἄλλος ἀπό ἑκεῖ, τί θά γίνηι;

Παιδιά, ξέρετε πόσο μεγάλη ἀξία ἔχει αὕτη ἡ περικοπή πού λέει ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Ἐάν λαμ-

βανόταν ὑπ' ὅψιν αὐτή ἡ περικοπή, θά εἴχαμε πολύ εὐλογημένες οἰκογένειες. Ἀλλά ἐπειδή ἀκριβῶς δέν λαμβάνεται ὑπ' ὅψιν αὐτή ἡ περικοπή, προπαντός ἐκ μέρους τῆς γυναίκας, ἀλλά καί ἐπειδή οἱ ἄνδρες κάνουν κατάχρηση πάνω στό θέμα αὐτό, ὅπως θά δοῦμε λίγο πιό κάτω, ἔχουμε τήν ἀποτυχία.

Ἀλλά ἄς δοῦμε τί ἄλλο λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στήν *Πρὸς Ἐφεσίους* ἐπιστολή του, στό 5ο κεφάλαιο καί στίχους 22-23. Ἐδῶ ἀναφέρει ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση τοῦ ἄνδρα ἀπέναντι στή γυναίκα, καί τό ἀντίστροφο. Λέει: «*Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ Κυρίῳ*»· οἱ γυναῖκες νά ὑποτάσσεσθε στούς ἄνδρες σας ὅπως στόν Κύριο.

Πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι ἐδῶ συμπλέκει τό θέμα τοῦ ζεύγους ἄνδρα καί γυναίκας μέ τό θέμα ἑνός ἄλλου ζεύγους. Καί τό ἄλλο ζεῦγος εἶναι τό πρότυπο· εἶναι ὁ Χριστός καί ἡ Ἐκκλησία. Βάσει αὐτοῦ τοῦ προτύπου πρέπει νά κινεῖται τό ἀντίτυπο, τό ζεῦγος ἄνδρα καί γυναίκας.

Λοιπόν, οἱ γυναῖκες ὀφείλουν νά ὑποτάσσονται στούς ἄνδρες τους, ἡ κάθε μιά στόν σύζυγό της, «*ὡς τῷ Κυρίῳ*», ὅπως θά ὑποτασσόταν στόν Κύριο! Πῶς τόν θεωρεῖ τόν ἄνδρα τώρα ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Τόν θεωρεῖ σάν νά εἶναι ἀπό προσώπου Θεοῦ! ὅπως καί ὁ πνευματικός καί ὁ ἱερέας εἶναι ἀπό προσώπου Θεοῦ! ἀλλά καί ὁ ἡγούμενος σ' ἓνα μοναστήρι εἶναι ἐπίσης ἀπό προσώπου Θεοῦ! Naί, naί, καί ὁ ἄνδρας εἶναι ἀπό προσώπου Θεοῦ! Ἀλλά, ἀφοῦ εἶναι ἀπό προσώπου Θεοῦ, πρέπει νά εἶναι προσεκτικός καί νά μήν κάνει καμμία κατάχρηση αὐτῆς του τῆς ἐξουσίας.

Καί ἐξηγεῖ: «ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας καὶ αὐτὸς ἐστὶ σωτὴρ τοῦ σώματος». Διότι ὁ ἄνδρας εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικας, ὅπως καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ σωτὴρας τοῦ σώματος. Νά γιατί πρέπει νά ὑπακούει τελικά στόν ἄνδρα ἡ γυναίκα. «ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί». Ἀλλά ὅπως ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται στόν Χριστό, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ οἱ γυναῖκες νά ὑποτάσσονται στούς συζύγους τους στό κάθε τί· γιά νά μή γίνει σχίσμα μέσα στήν οἰκογένεια.

Ἀλλά, ἐπειδὴ δέν πρέπει νά γίνεται κατάχρηση ἐκ μέρους τοῦ ἄνδρα, προσθέτει: «οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν». Βλέπετε τό παράδειγμα; ἀνά πᾶσα στιγμή προβάλλεται τό πρωτότυπο: ὅπως ὁ Χριστὸς ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησία, κατὰ παρόμοιο τρόπο κι ἐσεῖς νά ἀγαπᾶτε τίς γυναῖκες σας.

»οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα»· μέ τόν ἴδιο τρόπο οἱ ἄνδρες ὀφείλουν νά ἀγαποῦν τίς γυναῖκες τους ὅπως ἀγαποῦν τά σώματά τους. Διότι, ἂν σκεφθεῖ ὁ ἄνδρας ὅτι ἀπό τό σῶμα τό δικό του ἦλθε στήν ὑπαρξη ἡ γυναίκα καὶ ὅτι αὕτὴ εἶναι μέλος τοῦ σώματός του, τότε... πόσο βαθύς ὁ λόγος...! Καί πόσο σπουδαῖες αὐτές οἱ ἐπιπτώσεις στήν πράξη πιά... πόσο σπουδαῖες...!

Καταλαβαίνετε τί σημαίνει ὅτι ἀνά πᾶσα στιγμή, ὅπως πρέπει ὁ κάθε ἄνθρωπος νά ἔχει μπροστά του τὴ σκέψη ὅτι ὁ ἄλλος ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ

–πῶς νά τόν προσβάλλω;– ἔτσι καί ὁ κάθε σύζυγος νά λέει: ἡ σύζυγός μου εἶναι ἀπό μένα, εἶναι ἀπό τήν ὑπαρξή μου, εἶναι ἀπό τή σάρκα μου, εἶναι σάρκα μου! πῶς μπορῶ νά τήν κακομεταχειρίζομαι;...

Καί συνεχίζει: «ὁ ἀγαπῶν τήν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ»· διότι ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τή γυναῖκα του, στήν πραγματικότητα τόν ἑαυτό του ἀγαπᾷ, ἀφοῦ εἶναι σάρκα του ἡ γυναῖκα του· «οὐδεὶς γάρ ποτε τήν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος τήν ἐκκλησίαν»· γιατί κανείς ποτέ δέν μίσησε τήν ἴδια του τή σάρκα, τό σῶμα του, ἀλλά τί τό κάνει; τό ἐκτρέφει καί τό περιποιεῖται, ὅπως κι ὁ Κύριος περιποιεῖται καί φροντίζει τήν Ἐκκλησία. Εἶδατε; ἀνά πᾶσα στιγμή ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει τό παράλληλο, τό πρωτότυπο ζεῦγος.

Καί συμπληρώνει: «ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ»· γιατί ὅλοι εἴμαστε μέλη τοῦ σώματός Του, ἀπό τή σάρκα Του καί ἀπό τά ὀστᾶ Του!

Ἐδῶ τώρα γίνεται μιὰ διόρθωση. Αὐτήν τή διόρθωση θά ἤθελα νά τήν προσέξετε, γιατί ἀνήκει στήν Καινή Διαθήκη. Προηγουμένως ὁ Ἀδάμ εἶπε ὅτι ἡ γυναῖκα εἶναι ἀπό τά ὀστᾶ του καί ἀπό τή σάρκα του. Ἐδῶ τώρα μᾶς λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι ἐμεῖς, ὅλοι μας, καί οἱ ἄνδρες καί οἱ γυναῖκες, εἴμαστε μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀπό τή σάρκα Του καί τά ὀστᾶ Του. Δηλαδή πῶς εἴμαστε;

Ὁ Χριστός ἀνέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση. Τό ὅτι ἱστορικά τήν ἀνέλαβε μεταγενέστερα ἀπό τόν Ἀδάμ – δηλαδή πρὶν δύο χιλιάδες χρόνια ἀπό μᾶς, ἐνῶ ὁ Ἀδάμ

ἔζησε τότε πού ἔζησε, πολύ παλιά– δέν ἔχει καθόλου σημασία. Διότι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ δέν πῆρε τήν ἀνθρώπινη μορφή ἀντιγράφοντας τό πρότυπο Ἀδάμ, ἀλλά, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν πῶς θά ἔφτιαχνε τήν ἀνθρώπινη φύση Του, κατασκεύασε τόν Ἀδάμ. Εἶναι κάτι πού σᾶς τό ἔλεγα καί παλαιότερα, ἂν θυμόσαστε, σ' ἓνα πολύ παλαιότερο μάθημά μας.¹⁵

Βάσει λοιπόν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ὁ παλαιός Ἀδάμ, ἔστω καί ἂν ἱστορικά προηγεῖται ὁ παλαιός Ἀδάμ. Ἀπό τόν καιρό λοιπόν πού ὁ Κύριος πῆρε τήν ἀνθρώπινη φύση μας, δέν εἴμαστε πλέον ἀπό τά ὁστᾶ καί τή σάρκα τοῦ Ἀδάμ, ἀλλά ἀπό τά ὁστᾶ καί τή σάρκα τοῦ καινούργιου Ἀδάμ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πῶς γίνεται αὐτό;

Καταρχάς, σᾶς κάνει ἐντύπωση ὅτι ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται σέ *σάρκα καί ὁστᾶ*; Ἡ ἔκφραση *σάρκα καί ὁστᾶ* δείχνει ἓναν ρεαλισμό, δείχνει μία ὠμότητα. Δέν λέει *σῶμα*, πού εἶναι τό κρέας καί τά κόκκαλα· λέει *σάρκα καί ὁστᾶ*! Μ' αὐτόν τόν ρεαλισμό θέλει νά δείξει δηλαδή ὅτι εἶναι πραγματικά τό κύτταρο πού παίρνουμε ἀπό τόν Χριστό.

Ναί, αὐτό συμβαίνει στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας· ὅταν κοινωνοῦμε οἱ πιστοί, γινόμαστε σάρκα ἀπό τή σάρκα Του καί ὁστᾶ ἀπό τά ὁστᾶ Του!... Τό σκεφτήκατε ποτέ αὐτό;

15. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις, Τόμος Β', Μάθημα 16ο*, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κοινηγείου, Στόμιον Λαρίσης 2017, καί ἁγ. Εἰρηναίου, *Ἐλεγχος καί ἀνατροπή τῆς ψευδωνύμου γνώσεως*, 5, 16, 2, ΒΕΠΕΣ 5, 166, 11-17.

Ὡστε λοιπόν τό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἶναι πραγματικά τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ!¹⁶ Πραγματικά τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ! Μάλιστα. Συνεπῶς, ὅταν ἐγώ κοινωνῶ, γίνομαι σάρκα καί ὁσῶ τοῦ Χριστοῦ· γίνεσαι καί ἐσύ· γίνεται καί ὁ ἄνδρας, γίνεται καί ἡ γυναίκα. Ἡ ἰσότητα τοῦ ἄνδρα καί τῆς γυναίκας εἶναι πλέον μέσα στόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἐκεῖ, τότε πιά, θά πεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»¹⁷. δέν ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στόν ἄνδρα καί στή γυναίκα. Σέ ποιό σημεῖο εἶναι ἡ μή διαφορὰ; στό ὅτι καί ὁ ἄνδρας καί ἡ γυναίκα εἶναι σάρκα καί αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὑπάρχει ὁμως καί ἡ διαφορὰ· κι αὐτή ἡ διαφορὰ εἶναι γιά νά ὑπάρχει μιὰ ὁργάνωση ζωῆς. Καί γιά νά ὑπάρχει αὐτή ἡ ὁργάνωση τῆς ζωῆς, ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς θυμίζει τήν παλαιά ἐκείνη πράξη, πῶς ἔγινε ἡ Εὐα από τόν Ἀδάμ, καί ἐπικαλεῖται τά λόγια τοῦ Ἀδάμ –τοῦ προφήτου Ἀδάμ– γιά νά πεῖ ὅτι ἡ γυναίκα ἔγινε ὕστερα ἀπό τόν Ἀδάμ, καί ὀφείλει νά ὑποτάσσεται στόν ἄνδρα.

Ἄν αὐτά, παιδιά, ὡς πρακτικές πιά ἐπιπτώσεις, μέσα ἀπό αὐτά τά βαθειά θεολογικά θέματα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τά προσέξουμε, τότε εὐκόλα ἐννοεῖται ὅτι θά μπορούμε νά ἔχουμε μιὰ εὐλογημένη οἰκογένεια· τότε μπορούμε νά ποῦμε ὅτι εἴμαστε Χριστιανοί.

16. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Τό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας*, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον 2016.

17. Γαλ. 3, 28.

Διότι τί σημαίνει Χριστιανός; ἀπλῶς νά πάει στήν Ἐκκλησία; ἀπλῶς νά ἐξομολογεῖται; ἀπλῶς νά κοινωνεῖ; ἀπλῶς νά προσεύχεται; ἀπλῶς νά μετέχει σ' ἕναν κύκλο μελέτης Ἀγίας Γραφῆς ἢ σ' ἕναν κύκλο κηρύγματος; Ἐάν αὐτά δέν γίνουν ἐπίγνωση, δέν γίνουν στόχος καί δέν μποῦν μέσα στό κύτταρο τῆς ὑπάρξεώς μας νά τά καταλάβουμε καί νά τά ἀφομοιώσουμε, τότε δέν μποροῦμε νά λεγόμαστε Χριστιανοί.

Γι' αὐτό ὡς Χριστιανοί ἀποτυγχάνουμε, παιδιά· γι' αὐτό βρῖσκει ὁ διάβολος τήν ἀφορμή νά παρασύρει στήν ἁμαρτία τούς ἀνθρώπους καί φθάνουμε σέ τέτοια καταντήματα.

Ἀλλά ἄς ξαναγυρίσουμε στίς ρίζες μας, τίς θεολογικές μας ρίζες, νά δοῦμε ποιά εἶναι ἡ τοποθέτησή μας κι ἀπό ἡκεῖ θά ξεκινήσουμε γιά νά οἰκοδομήσουμε καί τή ζωή μας καί τή σωτηρία μας.

Νά σᾶς εὐλογεῖ ὁ Θεός!

Κυριακή, 8 Ἰανουαρίου 1984